

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
до проєкту Закону України
«Про внесення змін до деяких законів України
щодо підвищення ефективності приватизації державного майна»

1. Обґрунтування необхідності прийняття законопроєкту

Відповідно до Закону України «Про Фонд державного майна України» Фонд державного майна України є центральним органом виконавчої влади зі спеціальним статусом, який реалізує державну політику у сфері приватизації, оренди, використання та відчуження об'єктів державної власності, управління корпоративними правами держави, а також здійснює державне регулювання у сфері оцінки майна, майнових прав та професійної оціночної діяльності.

Закон покладає на Фонд державного майна України широке коло публічно-владних повноважень і обов'язків у сфері приватизації, зокрема щодо прийняття рішень про приватизацію об'єктів державної власності, здійснення продажу державного майна та корпоративних прав держави, організації та проведення приватизаційних процедур, забезпечує підготовку об'єктів до приватизації, включно з інвентаризацією, оцінкою, аудитом та екологічним аудитом у випадках, передбачених законодавством, контролює виконання умов договорів купівлі-продажу державного майна, здійснює контроль за повнотою та своєчасністю надходження коштів від приватизації до державного бюджету, сприяє залученню інвестицій, у тому числі недержавних та міжнародних, забезпечує співробітництво з міжнародними організаціями у сфері приватизації тощо.

Таким чином, за своїм правовим статусом і функціональним навантаженням Фонд є ключовим інституційним елементом системи управління державними активами, від ефективності діяльності якого безпосередньо залежать результативність приватизаційної політики держави, обсяг надходжень до державного бюджету та інвестиційна привабливість державних активів.

Водночас чинна редакція законодавства про Фонд державного майна України не містить достатніх інструментів для належного інституційного забезпечення виконання покладених на нього повноважень. Зокрема, фінансування діяльності Фонду здійснюється виключно за рахунок коштів Державного бюджету України, що обмежує можливості гнучкого реагування на зростання обсягів та складності приватизаційних процесів, а також не створює дієвих механізмів мотивації працівників Фонду та його регіональних відділень.

Крім того, чинне законодавство фрагментарно регулює питання залучення юридичних осіб до здійснення заходів, пов'язаних з підготовкою об'єктів державної власності до приватизації. Зокрема, Закон України «Про Фонд державного майна України» передбачає можливість залучення радників, незалежних консультантів та експертів у процесі приватизації, а Закон України «Про приватизацію державного і комунального майна» укладення окремих договорів на проведення оцінки, екологічного аудиту, розроблення документації

із землеустрою, а також залучення суб'єктів господарювання для організації та/або проведення аукціонів, у тому числі в електронній формі. Для об'єктів великої приватизації додатково передбачено інститут радників.

Водночас такі норми мають обмежений та розрізнений характер і не формують єдиного законодавчо визначеного механізму залучення юридичної особи для комплексного здійснення заходів з підготовки об'єктів державної власності до приватизації. Чинне законодавство не визначає правового статусу такої юридичної особи, обсягу її повноважень, відповідальності за результат підготовки об'єкта, а також прозорого й уніфікованого механізму оплати її послуг.

Відсутність комплексного підходу до залучення спеціалізованих юридичних осіб у процесі підготовки об'єктів приватизації ускладнює координацію підготовчих заходів, обмежує інституційну спроможність Фонду державного майна України, може призводити до затягування процедур приватизації та негативно впливати на якість підготовки об'єктів і кінцевий економічний результат для держави.

В умовах реалізації державної політики у сфері приватизації та послідовного курсу на залучення приватних інвестицій у державні активи, зростання кількості складних об'єктів та підвищених вимог до прозорості й доброчесності приватизаційних процедур наявна модель інституційного та фінансового забезпечення діяльності Фонду не повною мірою відповідає обсягу та характеру його законодавчо визначених завдань і повноважень.

У зв'язку з цим виникла необхідність у внесенні змін до законодавства, спрямованих на усунення виявлених інституційних та організаційних обмежень у діяльності Фонду державного майна України та створення належних правових умов для ефективного виконання ним повноважень у сфері приватизації державного майна.

Прийняття цього законопроекту покликане забезпечити системне узгодження інституційних, фінансових та організаційних можливостей Фонду державного майна України з обсягом і характером його законодавчо визначених функцій та завдань, а також сприяти підвищенню результативності приватизаційних процесів і збільшенню надходжень до Державного бюджету.

2. Мета і завдання законопроекту

Метою законопроекту є посилення інституційної спроможності Фонду державного майна України шляхом удосконалення правових, організаційних та фінансових механізмів, необхідних для ефективного виконання покладених на нього повноважень у сфері приватизації державного майна.

Для досягнення зазначеної мети законопроектом передбачається вирішення таких завдань:

- запровадження механізму фінансування інституційного розвитку Фонду державного майна України за рахунок плати за підготовку об'єктів державної

власності до приватизації, у розмірі, встановленому законом, без зменшення обсягу надходжень, запланованих до Державного бюджету;

- врегулювання залучення юридичних осіб до здійснення комплексу заходів, пов'язаних з підготовкою об'єктів державної власності до приватизації, шляхом визначення їх правового статусу, обсягу повноважень та механізмів оплати їх діяльності;

- підвищення інституційної керованості та координації підготовчих процесів у сфері приватизації, з метою скорочення строків та підвищення якості підготовки об'єктів до продажу;

- удосконалення системи матеріального стимулювання працівників Фонду державного майна України та його регіональних відділень, з урахуванням результативності та ефективності їх діяльності у сфері приватизації.

3. Основні положення законопроекту

Законопроектом пропонується внести зміни до Закону України «Про приватизацію державного і комунального майна», якими передбачається:

- уточнення повноважень Фонду державного майна України шляхом надання йому права залучати уповноважену особу – юридичну особу, єдиним учасником (засновником) якої є держава та яка належить до сфери управління Фонду державного майна України, визначену Кабінетом Міністрів України за поданням Фонду, до здійснення комплексу заходів, пов'язаних з підготовкою об'єктів державної власності до приватизації (продажу);

- визначення правового статусу уповноваженої особи та встановлення порядку її залучення до здійснення заходів, пов'язаних з підготовкою до приватизації (продажу) об'єктів державної власності, із визначенням повноважень та порядку сплати винагороди;

- запровадження механізму фінансування інституційного розвитку Фонду державного майна України шляхом утворення спеціалізованого фонду приватизації, який формується за рахунок плати за підготовку об'єктів державної власності до приватизації у розмірі, встановленому законом, а також визначення правових засад формування і використання такого фонду, без зменшення обсягу надходжень, запланованих до державного бюджету;

- удосконалення правового регулювання оплати праці та матеріального стимулювання працівників Фонду державного майна України, у тому числі шляхом встановлення умов і обмежень щодо виплати винагороди за результативну, ефективну та добросовісну роботу.

Законопроектом пропонується внести зміни до Закону України «Про Фонд державного майна України», якими передбачається:

- наділення Фонду повноваженням укладати договори про підготовку до приватизації (продажу) об'єктів державної власності з юридичною особою,

єдиним учасником (засновником) якої є держава та яка належить до сфери управління Фонду державного майна України, визначеною Кабінетом Міністрів України за поданням Фонду;

- наділення Фонду повноваженням здійснювати моніторинг ефективності використання нерухомого майна, що перебуває у державній власності, з метою виявлення об'єктів, що не використовуються та належать до об'єктів, що підлягають приватизації, в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України

- створення спеціалізованого фонду приватизації, що формується за рахунок плати за підготовку об'єктів державної власності до приватизації (продажу), що сплачується покупцями об'єктів приватизації державної власності у порядку та у розмірі, встановленими законом.

Законопроектом пропонується внести зміни до Закону України «Про управління об'єктами державної власності», якими передбачається:

- наділення Кабінету Міністрів України повноваженням визначати за поданням Фонду юридичну особу, єдиним учасником (засновником) якої є держава та яка належить до сфери управління Фонду, уповноважену на здійснення заходів, пов'язаних з підготовкою до приватизації (продажу) об'єктів державної власності;

- наділення Кабінету Міністрів України повноваженням визначати порядок моніторингу Фондом ефективності використання нерухомого майна, що перебуває у державній власності, з метою виявлення об'єктів, що не використовуються та належать до об'єктів, що підлягають приватизації;

- наділення Фонду повноваженням здійснювати моніторинг ефективності використання нерухомого майна, що перебуває у державній власності, з метою виявлення об'єктів, що не використовуються та належать до об'єктів, що підлягають приватизації;

- надання Фонду можливості звертатися до державних реєстраторів з метою внесення змін до відомостей про юридичну особу, що містяться в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань, у випадку непередачі Фонду за рішенням Кабінету Міністрів України уповноваженими органами управління функцій з управління державними підприємствами або корпоративними правами держави;

- можливість передачі, за рішенням Кабінету Міністрів України функцій з управління корпоративними права держави господарському товариству, єдиним учасником (засновником) якого є держава.

Законопроектом пропонується внести зміни до Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань», якими передбачається надання Фонду можливості звертатися до державних реєстраторів з метою внесення змін до відомостей про юридичну особу, що містяться в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань, у випадку непередачі Фонду за рішенням Кабінету Міністрів України уповноваженими органами

управління функцій з управління державними підприємствами або корпоративними правами держави.

Законопроектом пропонується внести зміни до Закону України Про особливості регулювання діяльності юридичних осіб окремих організаційно-правових форм у перехідний період та об'єднань юридичних осіб», якими передбачається створення правової основи для забезпечення передачі Фонду функцій управління державними підприємствами, щодо яких Кабінетом Міністрів України прийнято рішення про таку передачу внаслідок невиконання уповноваженими органами управління обов'язку щодо обов'язкового перетворення таких державних підприємств.

4. Місце законопроекту в системі законодавства

Положення законопроекту узгоджуються з Конституцією України, Бюджетним кодексом України, Законами України «Про управління об'єктами державної власності», Про приватизацію державного і комунального майна», «Про Фонд державного майна України, та іншими актами законодавства, що регулюють відносини у сфері управління об'єктами державної власності та приватизації об'єктів державної власності.

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Реалізація законопроекту не потребує додаткових витрат з Державного бюджету України.

Фінансування заходів, передбачених законопроектом, здійснюється за рахунок плати за підготовку об'єкта до приватизації, що сплачується покупцями об'єктів приватизації державної власності у порядку та розмірі, визначеними законом.

У разі здійснення підготовки до приватизації об'єкта державної власності Фондом державного майна України самостійно плата за підготовку об'єкта до приватизації підлягає сплаті до спеціалізованого фонду приватизації та використовується для фінансування витрат, пов'язаних із здійсненням заходів, спрямованих на ефективне управління та приватизацію об'єктів державної власності, а також виплати винагороди працівникам Фонду державного майна України.

У разі здійснення підготовки до приватизації об'єкта державної власності Фондом державного майна України із залученням уповноваженої особи, плата за підготовку об'єкта приватизації підлягає сплаті безпосередньо на рахунок такої уповноваженої особи.

Запропоновані зміни не впливають на обсяг коштів, що зараховуються до Державного бюджету від продажу об'єктів приватизації державної власності.

6. Очікувані соціально-економічні, правові та інші наслідки застосування закону після його прийняття

Прийняття законопроекту забезпечить:

1) посилення інституційної спроможності Фонду державного майна України шляхом створення належних правових, організаційних та фінансових умов для ефективного виконання ним законодавчо визначених повноважень у сфері приватизації державного майна;

2) підвищення ефективності та якості підготовки об'єктів державної власності до приватизації, скорочення строків приватизаційних процедур і зменшення адміністративного навантаження на Фонд державного майна України;

3) підвищення прозорості та правової визначеності приватизаційних процедур, у тому числі в частині залучення та оплати діяльності юридичних осіб, що сприятиме зростанню довіри потенційних інвесторів;

4) зростання надходжень до Державного бюджету від приватизації державного майна за рахунок підвищення якості підготовки об'єктів державної власності до приватизації без збільшення видаткової частини бюджету.

Народні депутати України

ЄАС ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ
Підписувач: Мовчан Олексій Васильович
Сертифікат: 3FAA9288358EC0030400000093E22E006FA0DC00
Дійсний до: 12.12.2026 0:00:00

Апарат Верховної Ради України
351д9/І-2026/205437 від 01.09.2026

2328432